

beboerkonferansen 2023

Oslo Extra Large
En by for alle

Oslo

Konferansen er støttet av Oslo kommune

Gjennomstrømningsmodell

Når en kommune leier ut kommunale boliger med korte leiekontrakter på f.eks tre år, med en forventning om at beboeren skal flytte ut av kommunal bolig etter at kontraktperioden er over. Gjennomstrømningsmodellen legger til grunn at en kommunal bolig skal være et midlertidig tilbud, og at beboeren enten skal over i eid bolig eller privat leiebolig etterpå. Det er vanlig å bruke gjennomstrømningsmodellen i kommuner som har for få kommunale boliger.

Gjengs leie / markedsregulering / gjengs leie-økning

Gjengs leie er en fastsettelse av leiesummen basert på hva lignende leieboliger, med lignende avtalevilkår, er utleid for per i dag. Gjengs leie og markedsleie er ikke det samme, men gjengs leie følger markedsleie med en viss forsinkelse. Så lenge leieprisene i markedet fortsetter å øke, vil gjengs leie være lavere enn markedsleie for tilsvarende bolig. Når leieforholdet har vart i tre år, kan hver av partene kreve at leien endres til gjengs leie. Gjengs leie må varsles 6 måneder før gjennomføring.

KPI / konsumprisindeks / indeksregulering

Konsumprisindeks (KPI) er et mål på prisutviklingen i samfunnet. Både utleier og leieboer kan kreve at husleien justeres med KPI en gang i året. Det kalles indeksregulering. Indeksregulering må varsles en måned i forveien.

Tredje boligsektor

Tredje boligsektor er et begrep som har oppstått de siste årene. Det skildrer en boligsektor som ligger mellom den kommersielle eie-sektoren og kommunale boliger. Det er uenigheter om hva tredje boligsektor betyr, og Leieboerforeningen mener at dette betyr en selvstendig boligsektor som ikke er kommersiell, med rimelige bokostnader. Noen bruker også begrepet ikke-kommersiell boligsektor, eller allmenn boligsektor. Mange europeiske land har en slik boligsektor, med prisreguleringer og langsiktige leiekontrakter. Nye boligkjøpsmodeller, som leie-til-eie og deleie, er ikke tredje boligsektor, men litt subsidierte veier inn i første boligsektor.

Oslobolig

Oslobolig er et firma som har blitt opprettet av Oslo kommune sammen med flere andre store aktører, som OBOS og Bane Nor. Gjennom Oslobolig skal folk som har gode inntekter, men mangler egenkapital, få hjelp til å kjøpe seg bolig. Oslobolig vil ikke være aktuell for beboere i kommunale boliger.

Boligforetak / KF / kommunalt foretak

Et kommunalt foretak eller KF er en bedrift som er opprettet og eid av kommunen. Boligbygg er organisert som et kommunalt foretak, og drives etter forretningsprinsipper. En kommune kan velge å organisere de kommunale boligene gjennom et slikt foretak, eller gjennom en boligetat.

Konsernbidrag

Boligbygg betaler årlig inn et stort konsernbidrag til Oslo kommune. Det betyr at en del av inntekta som Boligbygg får inn gjennom husleie, går inn i kommunekassa og kan brukes til andre kommunale oppgaver. De siste årene har konsernbidraget blitt mindre, men Boligbygg overfører fremdeles flere hundre millioner kroner i året til Oslo kommune, samtidig som at Boligbygg har et stort vedlikeholdsetterlep i milliardklassen. Det er ikke Boligbygg, men bystyrets flertall som har bestemt denne ordningen.

Boligbyggs beboerråd

Boligbygg har et eget beboerråd som består av beboere og organisasjoner som skal representere beboerne. Beboerrådet møtes 4 – 6 ganger i året, og Boligbyggs direktør deltar på alle møtene. Rådet er et viktig organ for dialog mellom Boligbygg og beboerne. Alle referatene og informasjon om rådet finnes på Boligbyggs nettsider. Du kan kontakte beboerrådet på beboerradetbby@gmail.com.

Fortsetter side 23

Velkommen til beboerkonferansen!

Tradisjonen tro arrangerer Lokallag for kommunale leieboere i Oslo sin årlige beboerkonferanse for alle beboere i kommunale leieboliger i Oslo. Dette er den tredje i rekken, og vi satser og håper på mange nye år med både beboerkonferanse og en videreføring av lokallagets tilbud til sine medlemmer.

Mange husker nok Oslo kommunale leieboerorganisasjon (OKL), som var en interesse- og medlemsorganisasjon for beboere i kommunale boliger. OKL la ned driften for noen år siden, men nå har Leieboerforeningen opprettet et lokallag som skal gi et bredt medlemstilbud bestående av juridisk rådgivning, kursing, interessepolitisk arbeid og et aktivt medlemsdemokrati.

Som medlem i lokallaget får du rådgivning i saker som er knytta til leieforholdet ditt. Det kan være hvis noe er ødelagt i boligen, hvis du mener at du har fått en usaklig oppsigelse eller hvis du trenger hjelp til å søke om å fornye leiekontrakten din. Som medlem av lokallaget kan du også få bistand til å søke om å bytte kommunal bolig. Hjelp til å forstå og tolke vedtak fra bydelen, og eventuelt klage på vedtak. Du kan også få hjelp til å søke om bostøtte og hjelp til å søke eksterne bomiljømidler.

Hovedtema for beboerkonferansen i år er bomiljø i kommunale boliger og vi får vi et variert program med mange bidrag fra beboere i Oslos kommunale boliger. I magasinet har også flere beboere deltatt med bidrag i form av egne tekster, trykk og tegninger.

På konferansen vil Petter Nyquist fortelle om serien «Petter - der ingen vil bo», og deltar i samtale med Christian René Wold og beboere fra Torshov. Vi vil også høre fra beboere med erfaring i å jobbe med kommunale gårdstyrer og gårdskomiteer. Vi viser kortfilmen «Det finnes ingen naboer her lenger», med Hanna Asefaw.

I tillegg vil vi få vite mer om beboermedvirkning og den nye forskriften om tildeling av kommunal bolig i Oslo.

Dette og mer til får du på konferansen i år. Vi håper du får en fin dag og at vi sees igjen til neste år!

Vennlig hilsen
Lokallag for kommunale leieboere i Oslo

Mari Løken

Petter — 40 dager i kommunal bolig

Fundamentalt å ha et sted å bo hvor man føler seg trygg

Petter Nyquist intervjuet av Mari Løken

— *Hva var det som motiverte deg til å lage serien, «Petter- der ingen vil bo»?*

Det spiller seg tilbake til da jeg bodde på gata. Da ble jeg kjent med en som het Christer. Han ble jeg godt kjent med, og han bodde i en belastet kommunal bolig i Oslo. Og det var på alle møtene hjemme hos han at vi pratet, og jeg registrerte hvordan det så ut i oppgangen og området rundt, og hvem jeg så av mennesker.

Christer stilte seg spørsmålet: "Hva er det kommunen egentlig har tenkt, som har samla så mange med så store utfordringer på samme sted? Inkludert meg sjøl da." Han var opptatt av barns oppvekstvilkår, som nok hadde med hans egen barndom å gjøre. Han tenkte på hva det gjør med de barna som bor her, under de forholdene. Og det var da ideen begynte. Christer sa at, du burde satt opp et kamera her.

Og det var det som fikk ideen til å spinne. Og siden deg gang, og fram til at jeg flytta inn på Torshov, så ble jeg kjent med mange mennesker som bor i belastede områder. Jeg tenkte på, hvem er de menneskene? Hvordan påvirker bomiljøet dem? Og hva gjør de for å skape en meningsfylt hverdag? Det var flere som snakket om stedet på Torshov, og det var der navnet til serien kom fra.

«Der ved Haarklous plass, der er det jo ingen som vil bo». Og da lurte jeg på, hvorfor sier folk det?

— *Jeg kjenner jo godt til gården du snakker om, og samtidig finnes det mange kommunale gårder i Oslo med lignende utfordringer.*

Ja, det fins mange steder. Og jeg har ingen ting imot det å bo i kommunale boliger, eller folk som bor i kommunale boliger. Det er viktig for meg å ikke bli misforstått på det. Det var en overskrift i en nettavis som gjorde meg forbanna. Det sto at: «Her bosettes problemer.» Da tenkte jeg, hvordan ville jeg opplevd det? Og er det dem som bor der som er problemet? Eller er det boforholdene? Eller er det samfunnet?

I noen settinger kan det være problematisk å samle mange mennesker med visse typer utfordringer på samme sted. Mennesker som er uføre er jo det av en grunn. Noen burde vært i døgntilrettelagt, noen har kommet rett fra fengsel og rett til en bolig i et miljø der mange ruser seg. Hva er sannsynligheten for at det går bra? Mange av de jeg møtte ville jo bare ha fred og ro.

— *Det du sier med døgnplasser, og nedbygging av det, er jo en viktig del av de strukturelle*

Foto: Vidar Nordli Mathisen

utfordringene i kommunal boligsektor i Oslo. At kommunene og bydelene fikk et stort ansvar for å bosette folk fra institusjon, før boligmassen var gjort klar for å håndtere det. Og fortsatt mangler det flere hundre tilrettelagte boliger med base og ulik grad av bemanning.

Ja, helt klart. Og hvem går det ut over? Det er dem som bor der. Og ikke minst også de vedkommende selv, som har behov for mer omsorg enn de får. Så det er jo som du sier, man skal skjære ned på en side, og det er fint at folk skal få et trygt sted å bo, men det er jo ikke sikkert at de får nok oppfølging der de bor. Og det er en ting jeg ville tatt tak i, og som kan være realistisk for å styrke boforholdene og levekårene til beboerne, og det handler om å ansette flere mennesker som kan følge opp. Og at det treffstedet [i Kyrre Grepps gate] (red. anm.) kunne vært åpent oftere.

Jeg opplevde hvor viktig det er å bekjempe ensomhet, at folk trenger noen som kan følge opp, og å ha noen å prate med. Jeg tror det vil være enormt besparende for samfunnet. Det er vanskelig å måle selvfølgelig, men mer oppfølging tror jeg er nødvendig. Jeg tror det ville ført til mindre bekymringer og færre eskaleringer for beboerne, som for en del kan resultere i ganske alvorlige situasjoner.

Jeg tenker vi har en lang vei å gå, når det kommer til plasseringen av mennesker, og antall mennesker, på den måten som det gjøres nå. Jeg har ingen utdanning eller faglig kunnskap sånn sett, men at mange mennesker med ganske store utfordringer bor så tett. Jeg tenker at det sikkert er praktisk for de som har ansvaret med oppfølging, og for de som vedlikeholder, at folk er samlet på ett sted. Men hva med barna som vokser opp der?

Ta et eksempel, Warsame, som var med i serien og som har vokst opp i en av de bygårdene. Han forteller hva han har opplevd, kjellere som brenner, folk som har dødd foran han, og han sier jo selv at han har fått traumer av det. Det er helt fundamentalt å ha et sted å bo hvor man føler seg trygg og har en forutsigbarhet.

Det er også det visuelle, når du kommer inn der, og når du prøver å stå fra utsiden å se inn. Det er blodspor inn i inngangen, det var ikke en dag hvor jeg ikke så at det var politi eller ambulanse i gården, søppel som slenger, inngangsdører som er knust, ringeklokker som ikke funker. Sånn visuelt sett er det ingenting som tilsier at dette er trygt. Jeg møtte småbarnsforeldre som ikke ville bo der, men som hadde fått tildelt bolig der og ikke fikk byttet.

Fem dager før jeg flytta inn så var det en som ble skutt i bakgården der. Praten gikk mye om det den første tida, og mange var bekymra og isolerte seg hjemme. Jeg snakka med en småbarnsmor som gikk ut akkurat når de måtte gå til skolen eller barnehagen, og så var det bare inn igjen. Da er ikke grunnforholdene til stede for et godt bomiljø. Nå maler jeg det svarteste bilde her, det er ikke sånn alle steder selvfølgelig. Og det er mye man kan gjøre for å skape gode bomiljøer.

— Hvis du skulle foreslå en ting til politisk hold for å forbedre bosituasjonen for beboerne, hva hadde det vært?

Sette inn flere ressurser, og å ta beboerne på alvor. Finne måter å kommunisere på. Hvor mange av dem som jeg ble kjent med tror du åpner Digipost? Man må begynne å tenke utenfor boksen. Det holder ikke å tenke at jeg har sendt en mail eller hengt opp et oppslag. Det er ikke sånn det fungerer i manges liv. Kommunen skal jo forvalte boliger for folk som der av en grunn. Det er vanskelig å tilfredsstille alle, men det handler om å bli lytta til og ikke bli overkjørt. Uansett om du kommer fra Boligbygg, Nav eller bydelen. For mange av beboerne oppleves det som det samme.

For en liten stund siden så skulle jeg holde et internt foredrag for Boligbygg. Og i forkant da spurte jeg noen av beboerne: hvis jeg sier Boligbygg, hva sier du da? Og det var bare en som sa noe positivt, mens alle de andre bare sa negative ting. Og når jeg spurte direkte om å nevne noe positivt, så sa de ikke en ting, men en

person. De sa Glenn. Fordi han føler de at de blir møtt av, og sett og hørt i møte med. Nils ble også nevnt. Og det synes jeg er et så godt eksempel. Det at noen er der, noen forstår. Mens de som sitter lenger opp i systemet, de har kanskje aldri vært i gården. De vet ikke hvordan menneskene har det. Det syns jeg var så fint. Den evnen til å se enkeltmennesker.

Så for å nevne noe positivt da, så er det de mange fine vennskapene som var der. Det å ta vare på og hjelpe hverandre. Det var et sterkt samhold, og mange folk som trives og vil bo der nesten for enhver pris. De har sitt nettverk, de har treffstedet, og sine holdepunkter. Så jeg tenker det er viktig å lage flere sånne holdepunkter. Treffstedet er et sånt hjelpeledd ovenfor NAV, som kanskje viser at NAV ikke alltid fungerer optimalt. Og jeg kan ikke rose det treffstedet og de som jobbet der nok! Alle de fine folka jeg traff der! Og som har et enormt livsmot, ofte på tross av de utfordringene de står i. Jeg er usikker på om jeg ville klart det sjøl, å være så pressa på økonomi, samtidig med helsemessige og sosiale utfordringer og andre ting.

— Sånn helt til slutt så lurer jeg på hva som er det viktigste du tar med deg videre i ditt liv etter å ha bodd i gården på Torshov?

Det er så mange ting. Det er mye jeg har visst og vet fra før av, men kanskje hvor lite som skal til for å gjøre en forskjell for noen. Det er litt klisje, men det er jo en grunn til det. Men da trengs det ressurser rett og slett!

Løft for barnefamilier

På tampen av sommeren og rett før kommunevalget vedtok bystyret ny forskrift om tildeling av kommunal bolig i Oslo. Det er mange viktige endringer i forskriften og vi går gjennom disse i denne artikkelen. Når forskriften skal tre i kraft er foreløpig ikke bestemt, men vi har fått indikasjoner på at det vil skje ved årsskiftet 2023/2024.

Byrådet har fra utkastet som ble sendt ut på høring, og til forslaget som ble vedtatt av bystyret, tatt inn mange av endringsforslagene sendt inn av Leieboerforeningen og andre høringsinstanser. Flere av forholdene som per nå kun er å finne i forskriftens instruks, er skrevet ut den nye forskriften.

Et løft for barnefamilier

Ny forskrift om tildeling av kommunal bolig i Oslo innebærer ifølge Leieboerforeningen et løft for flere grupper innenfor den kommunale boligsektoren, særlig når det kommer til økt leietid for husholdninger med barn. Byrådet har gjennom arbeidet med forskriften tatt hensyn til, ikke bare den enkelte husholdning med barn, men også til nærskoler med høy andel tilknyttede kommunale boliger og lagt til rette for stabilitet i elevmassen. Inntekter

til hustandsmedlemmer under fylte 20 år medregnes heller ikke lenger i inntektsgrunnlaget til husholdningen. Dette er i tråd med ny forskrift om kommunale bostøtter i Oslo kommune og dermed forventet.

Kapittel 2- og kapittel 3-søkere

Et av den nye forskriftens hovedgrep som skiller seg fra den forrige, er å dele inn søkere i kapittel 2- og kapittel 3-søkere. Forskriftens kapittel 2 gjelder søkere som har behov for omsorgsbolig eller særlig tilrettelagt bolig, mens kapittel 3 gjelder øvrige søkere for ordinær kommunal bolig. Alternativet til separate kapitler ville vært å ha unntaksbestemmelser til den enkelte bestemmelse avhengig av hvilken målgruppe søker ville falt inn under. Begrunnelsen for å ha to separate kapitler er å lette lesningen for søker og saksbehandler, slik at de lettere kan finne ut av hvilke regler

som gjelder for målgruppen og den enkelte søker. Samtidig anser Leieboerforeningen at den kommunale boligmassen også er av betydning for grepet, slik at det skal bli enklere å tildele tilpassede boliger der de finnes og der søker har behov for det. Vi anser også at statlige føringer på rusfeltet som gir økt ansvar til kommunene om oppfølging og bosetting av personer ved utskrivelse fra institusjon, har hatt innvirkning på behovet for en ny inndeling av søkergruppen.

For kapittel 3-søkere gjelder en del strengere vilkår for tildeling enn for kapittel 2-søkere. Blant annet har kapittel 3-søkere en egen bestemmelse om alternative muligheter som lister opp alternative muligheter for bolig som ekskluderer søker fra en kommunal bolig, blant annet innvilgelse av startlån eller tilskudd til egen egnet bolig.

Leietid

De aller fleste grupper har fått økte rettigheter for leietid etter ny forskrift. For barnefamilier med barn mellom 0 og 14 år, gir ny forskrift rett til 7 års leieavtale ved førstegangs leie, og 5 år ved første fornyelse av leieavtalen. Gjennomsnittlig leietid i kommunal boligsektor i Oslo er uansett 7 år, og Leieboerforeningen ønsket at alle grupper skulle gis 7 års leieavtale ved førstegangsleie. Søkere til ordinære kommunale boliger uten barn, gis ved førstegangs leie en leieavtale på fem år, og tre år ved fornyelser. Kapittel 2-søkere som har fått vedtak om omsorgsboliger eller fysisk tilrettelagte boliger, skal ved førstegangsleie gis en syvårs leieavtale og ved fornyelser femårs leieavtaler. Den gruppen som kommer dårligst ut med ny forskrift når det kommer til leietid er eldre som gruppe. I ny forskrift er ikke eldre nevnt spesifikt, men regnet som øvrige søkere. Unntaket er enslige eller par over 67 år med nedsatt funksjonsevne som har fått omsorgsbolig forbeholdt eldre. Disse og søkere med utviklingshemming som har blitt tildelt omsorgsbolig, skal få tidsbestemte kontrakter.

Prioritering

Siden antall kommunale boliger er lavere enn søkere som oppfyller grunnvilkårene, vil saksbehandlere i bydelene bli nødt til å prioritere mellom ellers kvalifiserte søkere. Den nye forskriften er langt tydeligere enn den forrige når det gjelder hvordan prioriteringen mellom søkere

skal gjennomføres, og det er ulike prioriteringsbestemmelser for kapittel 2- og kapittel 3-søkere. Der kapittel 2-søkere er aktuelle for samme bolig som kapittel 3-søkere, skal kapittel 2-søkere har forrang. Det at prioriteringsbestemmelsene nå i større grad skrives ut i forskriften, kan gjøre det lettere for søkere å forutberegne sin rettstilstand, og sjansen er større for at det blir likere saksbehandling på tvers av og innad i bydelene. Mangelen på tilrettelagte boliger for kapittel 2-søkere utgjør imidlertid, slik vi ser det, en praktisk utfordring når forskriften skal saksbehandles i bydelene. Boligbehovskartleggingen gjennomført i bydelene og sammenfattet av Velferdsetaten viser tydelig mangelen på tilrettelagte boliger for kapittel 2-søkere, og ordinære kommunale boliger for øvrig.

Avslag og individuell bistand

Søkere som oppfyller grunnvilkårene, men ikke når opp i prioriteringen, skal etter ny forskrift få avslag. Dersom bydelen anser at de ikke kan tildele en egnet bolig i løpet av 6 måneder, kan søknaden avslås av den grunn alene. De som har fått avslag skal få tilbud om individuell tilpasset bistand av bydelen i henhold til §6 i Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, hvilket innebærer en plikt til å gi individuelt tilpasset bistand. Disse bestemmelsene er felles for kapittel 2- og kapittel 3-søkere, selv om det er andre og differensierte prioriteringsbestemmelser

mellom de to definerte gruppene.

Avslag på bakgrunn av manglende boligtilbud

Leieboerforeningen mener det er viktig å merke seg at bydelenes mulighet til å avslå søknad på bakgrunn av manglende egnet boligtilbud alene, hefter ved tilbudssiden og ikke ved hvorvidt søker oppfyller vilkårene for en kommunal bolig i Oslo. Vi har forståelse for at det er uhensiktsmessig for bydelene å ha søkere på venteliste over veldig lange perioder, men det er samtidig en risiko knyttet til at bestemmelsen kan føre til at mangelen på ordinære og tilrettelagte kommunale boliger ikke følges opp med økning i tilbudssiden. Det er og en risiko knyttet til dette for at mørketallene stiger, ved at kvalifiserte søkere som oppfyller alle vilkår, men hvor det ikke foreligger egnet bolig, faller ut av søkermassen.

Botidskrav

Botidskravene som stilles til søker er også ulike mellom kapittel 2- og kapittel 3-søkere. Unntakene fra botidskravet er spesifisert, og innskrenket i alle fall for kapittel 3-søkere, fra nåværende forskrift om tildeling av kommunal bolig i Oslo. Dette punktet har imidlertid blitt betydelig endret fra utkastet sendt ut på høring, og til forslaget som ble vedtatt av bystyret. Byrådet har dermed innarbeidet flere av høringsinnspillene. Blant annet at unntak fra botidskravet for kapittel 2-søkere ikke bare skal gjelde der søker har nær familie

i Oslo, men også til andre nære relasjoner eller at søker mottar et behandlingstilbud i Oslo. At unntakene fra botidskravet er spesifisert øker sannsynligheten for likebehandling av søkere, samtidig ser vi at særlig for kapittel 3-søkere er unntakene fra botidskravet skjerpet.

Uegnet bolig

Ny forskrift om tildeling av kommunal bolig har til forskjell fra nåværende forskrift en egen bestemmelse om uegnet bolig. Leieboerforeningen støtter at presiseringen av hva som skal anses som en «uegnet bolig» er tatt inn i forskriften. Vi er også glade for at bomiljø er tatt inn som en selvstendig grunn til å anse en bolig som uegnet ved at, «det er forhold i eller i tilknytningen til søkers bolig som virker truende på velferden til søker eller noen i søkers husstand». Det skal vurderes individuelt om boligen er uegnet i forhold til husholdningens behov, og presiseringene er ikke uttømmende.

Inntekts- og formuesgrenser

De inntektsgrensene som til nåværende forskrift kun er å finne i instruks til forskriften, er skrevet ut i ny forskrift. Inntektsgrensene er i stor grad videreført som de er, men der grensene etter nåværende forskrift er veiledende, er de etter ny forskrift absolutte. En annen endring er at det etter ny forskrift kun er skattepliktig inntekt som telles som inntekt, der det etter nåværende forskrift også legges til grunn barnebidrag og bidragsforskudd. Formuesgrensen er videreført

som 1 G, og i samsvar med ny forskrift om kommunale bostøtter i Oslo skal ikke formue til barn under fylte 20 år medregnes. Inntekts- og formuesgrensene gjelder kun for kapittel 3-søkere. For kapittel 2-søkere er det behovet for omsorgsbolig eller særlig tilrettelagt bolig som er førende.

En videreføring av fattigdomsfella?

Inntekts- og formuesgrensene gjelder ved hvert vedtak, hvilket innebærer at husholdningene ved kontraktsfornyelse må passe på å være under grensene for å få ny kontrakt for boligen. Det er imidlertid innført lengre leietid for flere grupper. Det gjør at intervallene for kontraktsfornyelse er forlenget, og at husholdningene har litt lengre tid på seg til å enten øke sin inntekt, eller spare formue før man mister boligen. Da det fortsatt er et stort gap mellom kommunal boligsektor og muligheten for å eie egen bolig i Oslo, er vi usikre på om økt leietid vil ha en styrkende effekt for vanskeligstilte husholdninger, ut over den stabiliteten økt leietid i seg selv bidrar til. Det at Boplan som verktøy nå skal tilbys alle søkere, kan bidra til at flere får hjelp til å planlegge for overgang fra kommunal til privat boligsektor. Men det avhenger også av blant annet bydelenes kapasitet til å følge opp med Boplan, samt av boligprisene i Oslo, utviklingen av en tredje boligsektor, og generell økonomisk utvikling i samfunnet.

Bydel og Boligbygg – hvem gjør hva?

Kommunal boligsektor i Oslo kan være uoversiktlig og fragmentert når det kommer til hvilke kommunale aktører som har ansvar for hva. Vi vil her forsøke å lage en kort oversikt over den viktigste ansvarsfordelingen.

Boligbygg har ansvar for å forvalte boligen og ditt leieforhold, mens det er bydelen du tilhører som har ansvar for å behandle søknad om, og å tildele kommunal bolig. Det vil si at det er bydelene som bestemmer hvem som skal bo i boligene, mens når boligen er tildelt til en person, så har Boligbygg ansvar for å skrive kontrakt med leietaker og å forvalte boligen.

Hvis noe er galt med boligen, det oppstår problemer med for eksempel vannlekkasje, noe som er ødelagt eller andre ting som gjelder det fysiske i boligen eller i boligens fellesarealer, så er det Boligbygg du skal henvende deg til.

Hvis du derimot ønsker å søke om å bytte bolig, fornye leiekontrakten, søke bostøtte, eller klage på vedtak om søknad om kommunal bolig, er det bydelen din som er rett mottaker. Det er også bydelene som har ansvar for å jobbe med bo-oppfølging og bomiljøarbeid.

Så kort sagt kan vi si at det er Boligbygg som har ansvar for det fysiske bomiljøet, både inne i leilighetene og i fellesarealer som bakgårder og oppganger. Og at bydelene har ansvar for å følge opp beboere som har behov for det, og det sosiale bomiljøet.

Boligbygg er utleier, og henvendelser som faller inn under Husleieloven er det Boligbygg som skal svare for. Bydelene er derimot de som tar alle henvendelser som dreier seg om Forskrift om tildeling av kommunal bolig i Oslo og Forskrift om kommunale bostøtter i Oslo kommune.

Oslo

Boligbygg Oslo KF

- Å føle frykt i sitt eget hjem, er en byrde ingen skulle måtte bære

Fredag, den 6. oktober, sent på kvelden. Lyden av knust glass utenfor døren min fikk hjertet mitt til å hamre i brystet. Tiden synes å gå i sakte film, og jeg trådte mot døren så raskt mine skadede hofter tillot. Utenfor døren står naboen min i en konfrontasjon med en mann i den andre enden av korridoren. Mannen holder en fryktinngytende slegge, klar for å slå. Glasskår fra de knuste vinduene dekker gulvet, gnistrende som stjerner i nattens mørke.

Jeg roper desperat til min sønn at han må ringe politiet mens jeg bønnfalte naboen min om å trekke seg tilbake. Jeg roper høyere enn jeg trodde var mulig gjentatte ganger til mannen om at han skal legge ned sleggen med en autoritativ stemme som kunne forveksles med en amerikansk politibetjent. Han følger kommandoen min. Med min egen kropp skiller jeg ham fra sleggen, manøvrerte ham inn i korridoren og befalte ham å sette seg ned. I starten var han motvillig, og jeg måtte fysisk få ham til å adlyde, for jeg visste ikke om han bar flere farlige våpen.

Jeg er sint, naboen min er sint, den andre naboen min kommer ut i gangen og han er sint. Politiet er i underetasjen og forbereder seg på en potensiell beleiring med hjelmer, skjold, tasers og pepperspray. Deres ansikter bar et uttrykk av frykt, og de visste at de skulle takle noe farlig og ukjent. Politiet

kommer på minutter når du trenger dem på sekunder...

Tre dager senere lå glasset fra de seks knuste vinduene i tre etasjer fortsatt spredt i fellesområdene. Før han kom til vår korridor, hadde han banket på dørene til mennesker i andre etasjer. Hjemmene til eldre, små barn som ble ivaretatt av bestemødre og syke. Han er en beboer i denne bygningen, og dette var ikke første gang han hadde skapt problemer. Det er ingen kommunikasjon fra kommunen om han fortsatt skal få bo her, ingen empati eller bekymringsmelding, bare stillhet. Det føles som om friheten til en voldelig person som satte andres liv i fare, blir verdsatt mer enn velferden til hele bygningens beboere.

Situasjoner som dette skaper et bofellesskap som er stressende og uutholdelig. Å føle frykt i sitt eget hjem, er en byrde ingen skulle måtte bære. Alle i bygningen ønsker å se ham fjernet. Hvis han skulle bli tillatt tilbake, ville det ha en dyp og negativ innvirkning på folks liv.

Mine tanker går til naboene mine mens jeg lager middag. Tanker om at jeg kanskje må beskytte dem igjen, og denne gangen kan det være nødvendig å frata ham en enda farligere gjenstand eller å beskytte min egen sønn. Noen av oss lever i en konstant tilstand av å være på vakt, delvis på grunn av PTSD og delvis på grunn av frykten

for at denne mannen kan vende tilbake.

Jeg ler litt av meg selv, en bitter latter der jeg tenker; hvordan kan man unngå å lide av PTSD ved å alltid leve i en traumetilstand.

Kommunen spurte om jeg ønsket å snakke med et kriseteam, og jeg svarte ved å spørre om de kunne gjøre noe for å forhindre at han flyttet tilbake hit. Mitt spørsmål ble møtt med taushet. Jeg ler igjen, en latter som bar preg av sorg, for det virket som om det å håndtere mine følelser ikke hadde noe med å sikre at den mistenkte ikke fikk en ny psykotisk episode å gjøre.

Min sønn lider av kroniske migræne, og vi ble lovet et fredelig bofellesskap for ham. Reglene sa at det skulle være et rolig og trygt miljø, men regler er verdiløse når det ikke er noen som håndhever dem. Dette var ikke første gang reglene hadde blitt brutt, og dessverre ville det heller ikke være den siste. Det norske samfunnet er bygget på tillit, på å gjøre som vi sier og si som vi gjør, og dette prinsippet er grunnlaget for hvorfor Norge fungerer så godt. Et sted på veien hadde Oslo kommune glemt dette prinsippet. Jeg forstår at kommunen ikke kan styres basert på utfall alene, på kvaliteten av tjenesten eller på velværet til dem de tjener. Måten denne bygningen blir drevet av uavhengige byråkrater som har null egeninteresse

og ingen incentiv til å gjøre det bedre for oss. Verden til beboerne i vår bygård har blitt snudd opp ned.

Jeg må snart gå. Min sønn og jeg skal bære en vaskemaskin opp til en av mine eldre naboer i sjette etasje. Heisen har vært ute av drift siden august, i en bygning på ti etasjer. Denne bygningen huser eldre mennesker, personer i rullestol og familier som har flyktet fra ulike krigsherjede deler av verden. Nylig har kommunen hentet inn sosialarbeidere for å hjelpe oss med å bygge et fellesskap, for de fleste av oss føler oss utrygge og isolerte. For å bygge et fellesskap, trenger vi demokrati, den formen for demokrati som gjør at vi kan inkludere de som ønsker å bidra til samfunnsbygging, men ekskludere dem som truer med å ødelegge vår innsats for samarbeid og solidaritet.

Under det ukentlige møtet med sosialarbeiderne fikk vi beskjed om at "sleggemannen" ikke lenger får bo i bygget. Øyeblikket etter at jeg snakket med vaktmesteren blir vi oppsøkt av en beboer som viste oss en skremmende video av at mannen hadde vært i bygget dagen før. Hvorfor han hadde returnert, om det var for å hente eiendelene sine eller for å skape mer trøbbel, vet vi ikke. Dette kommunikasjonsproblemet, hvor beboere må ringe eller delta på møter for å få informasjon om saker som angår oss, bør enkelt kunne forbedres.

Med litt støtte til utskriftskostnader, ønsker jeg gjerne å opprette et 'on demand'-nyhetsbrev for å dele viktig informasjon. Vaktmesteren jobber på spreng med å implementere digitale låssystemer som kun gir

beboerne adgang til den etasjen de bor på. Et slikt nøkkelsystem kan tillate oss å ta eierskap til de felles terrassene i hver etasje og gi et hyggelig sted å ta en kaffe eller å grille sammen. Selv om dette kan skape utfordringer med uønsket aktivitet, håper vi at kveldssikkerhetspatroljer snart vil bli en realitet i vår bygning.

Ting endrer seg, sakte, og dette skyldes i stor grad det nye initiativet med å bringe sosialarbeidere

inn i bygningen for å bidra til å bygge fellesskap ved å gi folk et forum for å bli hørt to ganger i uken mens de spiser ferske, varme vafler. Etter å ha vært isolert og oversett i så lang tid, har det vært en prosess å senke våre skjold og lære å stole på sosialarbeiderne. Men jeg tror at jo raskere vi gjør dette, desto bedre kan vi forbedre livet for alle som bor i bygningen.

Katrine Mauseth Woll fra VID - Vitenskapelig høyskole og Ann-Rita Andal i Leieboerforeningen underviser og leder en arbeidsgruppe om leieboermedvirkning i kommunale boliger på Olavsgaard hotell på Lillestrøm.

Hva er leieboermedvirkning?

Medvirkning for leieboere har blitt mer og mer aktuelt de siste årene, men hva er det egentlig, og hvem skal få bestemme om medvirkningen er god nok?

Leieboerforeningen har lenge vært opptatt av at leieboere skal få styrket sin rett til medvirkning. Vi har i mange år jobbet politisk for at leieboeres rett til å medvirke skal forankres i nasjonale og kommunale strategiske handlingsplaner, og har etter hvert lykket med det. Medvirkning er blant annet nevnt i den nasjonale boligsosiale strategien Alle trenger et trygt hjem (2019 – 2023) som en faktor for å oppnå et av strategiens hovedmål – at leie skal være et trygt alternativ. Vi har også forankret arbeidet med å styrke medvirkningen i vår egen boligpolitiske plattform.

Men vi vet selvsagt at det ikke er nok at medvirkningen forankres i strategidokumenter. Vi må vite hva vi snakker om

når vi snakker om medvirkning, og medvirkningen må også rettighetsfestets Først da kan vi få til reelle resultater som betyr noe for oss som leier bolig, i stedet for fine ord i handlingsplaner.

Vi i Leieboerforeningen har drevet med medvirkningsarbeid i kommunale leiegårder i mange år. Vi bistår leieboere som ønsker å danne gårdstyrer eller gårdskomiteer, og vi støtter aksjonsgruppen Boligopprøret, som har hatt leiekontraktene, husleiene og bomiljøet som sin viktigste kampsak. Dessuten underviser vi i medvirkningsarbeid på sosialfaglig utdanning ved høyskolen VID her i Oslo, og vi tar ofte med oss kommunale leieboere i undervisningen. Da er det leieboerne som står for

undervisningen, og det er ofte en øyeåpner for studentene å høre beboernes side av saken.

Vi har også fått midler fra Husbanken til å utvikle et kurs i leieboermedvirkning rettet mot den aller viktigste målgruppen – leieboerne selv. I 2023 har vi fått hjelp fra leieboere i kommunale og private utleieboliger i Oslo og Trondheim til å teste ut kurset vi lager, og fra og med 2024 skal vi være klare med et ferdig kurs-opplegg som vi håper mange leieboere vil benytte seg av.

Vi har etter hvert også skjont at det trengs mer teoretisk kunnskap om leieboermedvirkning. Derfor ble vi veldig glade da kommunaldepartementet ga oss i oppdrag å skrive en rapport om medvirkning for

et par år siden. Det første vi bestemte oss for da vi begynte å skrive rapporten, var at begrepet brukermedvirkning ikke er dekkende nok. Brukermedvirkning handler om pasientrettigheter, og begrepet oppleves både stigmatiserende og upresist når det brukes i leiesektoren. Derfor lagde vi et nytt begrep basert på det engelske begrepet Tenant participation – leieboermedvirkning.

I rapporten skildrer vi tre nivå av leieboermedvirkning. Individnivået, som handler om råderetten til boligen og boforholdet, det kollektive nivået, som oppnås f.eks gjennom å danne lokale gårdstyrer, og systemnivå, som handler om å sitte i sentrale råd og utvalg, der vi får mulighet til å påvirke politikerne eller forvaltningen. Eksempler på leieboermedvirkning på systemnivå er Boligbyggs beboerråd, eller det nasjonale boligsosiale brukerrådet, der Leieboerforeningens Cathrine Skårn er valgt som leder.

På nasjonalt plan er det husleieloven som regulerer medvirkning, både på

individnivå og kollektivt nivå. Husleieloven setter rammene for kontraktslengde, og dessuten har husleieloven i dag en egen bestemmelse om retten til å organisere seg for leieboere – en bestemmelse som etter vårt syn er svært dårlig og i praksis ubrukelig. Heldigvis skal vi få en ny nasjonal husleielov, der leieboernes botrygghet skal få større fokus. Da håper vi at medvirkningen vil styrkes slik at vi som leier både får større mulighet til å planlegge hvor vi skal bo i framtida, mulighet til å henge opp et bilde eller male en vegg uten å be om nåde fra utleier, og mulighet til å organisere seg og faktisk få gjennomslag for kravene våre.

For det er dessverre slik at leieboermedvirkningen nesten ikke eksisterer i Norge i dag – spesielt når det kommer til individnivået. Bor du i kommunal bolig, er det i stor grad kommunen som bestemmer hvor lenge du får kalle leiligheten din for et hjem. Leieboerforeningen er grunnleggende uenig i dette prinsippet, og sammen med gårdstyrer og Boligopprøret har vi de siste årene kjempet for å få utvidet leiekontraktene

i kommunale boliger her i Oslo. Det har vi til en viss grad lykket med, og rundt nyttår blir det nye regelverket for kommunale boliger innført. Da blir det betraktelig lengre leiekontrakter for barnefamilier, og litt lengre kontrakter for alle andre. Vi er langt i fra fornøyde, men dette er likevel et stort skritt i riktig retning. Vi som jobber i Leieboerforeningen hadde aldri klart å få gjennomslag for dette alene. Derfor er vi veldig glade for alle de kommunale leieboerne som har kjempet side om side med oss for å få forlenga leiekontraktene.

Nå som kommunale leieboere snart får lengre leiekontrakter, har vi også et håp om at flere vil tenke at det er vits i å danne gårdstyrer. Vi har tro på at leieboermedvirkningen har kommet for å bli, og at vi etter hvert får flere rettigheter enn i dag.

Hvis du er interessert i å gå på kurs i leieboermedvirkning, eller kanskje lurer på å danne gårdstyre eller gårdskomite der du bor, kan du kontakte oss på lkl@lbf.no

Kjære dagbok...

Historien om tre år i kommunal bolig på vestkanten

06.08.2020: Endelig, da har vi flyttet inn i ny leilighet, nærme skolen som barna skal begynne på. Ganske sentralt, lett å komme seg til de fleste oppdrag og alt virker i umiddelbar nærhet. Det var trist at det forrige leieforholdet ble avsluttet så brått, men sånn er det når man leier privat dessverre, at utleier plutselig får andre planer. Men nå gleder vi oss til å leie av Oslo Kommune isteden, en tryggere og mer pålitelig utleier, og barna trives allerede. Og som de sykkelfolka vi er, setter vi ekstra stor pris på at sykkelparkeringa er under tak. Det blir bra å ha syklene våre her i bakgården! Kassesykkelen tåler ikke å stå lenge i regn. Og el-sparkesykkelen kan stå trygt og tørt, den er jo litt tung å bære opp og ned trappene hele tiden.

20.08.2020: Kommer hjem kl. 22, og... Hva i alle dager har skjedd her? Sykkelveskene våre er tømt, innholdet i sykkelvogna strødd utover gulvet... Har det vært noen her på jakt etter noe å stjele? Jeg sjekker innholdet, ingenting ser ut til å mangle. Noe blir tatt med opp, annet blir liggende i sykkelveskene. Ja dette var rart, tenker jeg - men sikkert bare en engangshendelse.

18.11.2020: Parkerer sykkelen, og legger merke til at el-sparkesykkelen er flyttet på, men fremdeles låst fast.

Det var rart, tenker jeg, og setter den tilbake igjen uten å tenke noe mer utover det. Sikkert en engangshendelse, at noen flyttet på den for å få tak i egen sykkel - det er jo tross alt litt trangt om plassen i sykkelparkeringa.

19.11.2020: El-sparkesykkelen er borte! Låsen klippet rett av... Så det som skjedde i går, var ikke tilfeldig - en tyv sjekket tydeligvis hvordan sparkeykkelen var låst! Men, heldigvis for meg og uheldigvis for tyven, var sparkeykkelen godt brukt og litt defekt, batteriet gikk

fort tom og holdt nesten ikke i oppoverbakkene. Så tyven har fått seg en nokså skranten el-sparkeykkel som garantert blir vanskelig å få solgt...

16.2.2021: «Budet har dessverre ikke klart å hente pakken med hentekode...» Jeg spretter opp i det jeg leser meldingen. Klokken er litt over sju om morgenen, og jeg åpner døra for å se om den pakken jeg la ut for sending med Helthjem, fremdeles ligger der. Og nei, det gjør den ikke. Jeg tar kontakt med Helthjem, og de påstår hardnakket at budet har bevis på at den ikke lå der ved henting. Pakken er borte...

8.5.2021: Endelig vår, det er lørdag, sola skinner og vi skal på årets første utflukt med barna. Veskene er pakket, sykkelbatteriene ladet og vi er på vei ned trappene. Jeg går litt i forveien for å klargjøre kassesykkelen, mens

mannen og barna følger rett bak. I det jeg låser opp kassesykkelen kommer mannen min ned og utdyper overrasket, «Hvor er sykkelen?!» Jeg snur meg, og ser litt rundt... El-sykkelen hans er borte! Her står han med batteriet i hånda og finner ikke sin egen sykkel. Jeg kommer nærmere... Da får jeg øye på låsen, som ligger igjen, klippet tvers over... Og da går det kaldt nedover ryggen på meg. Noen har vært og stjålet en av våre sykler i natt! Utflukt ble det, noe amputert, på reservesykkelen med dårlig rekkevidde og kassesykkelen som punkterte på veien. Og hele veien irriterte jeg meg over hvorfor noen tar seg bryet med å stjele en billig

el-sykkel fra Biltema...

19.5.2021: Ny el-sykkel på plass. En Trek Powerfly som ble solgt rimelig på grunn av noen feil og mangler som forrige eier ikke tok seg bryet med å utbedre.

Og siden mannen min kan fikse det meste, slo han til på tilbudet. Sykkelen har fått satt på vesker, bagasjebrett og en mobilholder. Så nå kan vi igjen dra på litt lengre turer,

selv om også kassesykkelen begynner å bli gammel og slitt. Men også den har fått seg en oppgradering, med et nytt regntrekk og nye bremses. Samtidig skaffer vi også alarmlås til denne, som vi er mest redd for å miste. Alarmlåsen sørger for å skremme vekk tyver, den avgir varsellyd ved bevegelse og uler om noen forsøker å manipulere eller klippe over den. I tillegg ble alle syklene nå registrert i Bikemember sykkelregister. Vi har fått mistanke om at det foregår kriminell aktivitet her i området, så det er best å sikre seg litt ekstra. Jeg tar samtidig kontakt med Leieboerforeningen for gode råd.

17.7.2021: Vi har vært på minicruise til Danmark. Været har vært topp, og barna koste seg stort. Og nå er vi endelig hjemme igjen - til like fint vær. Etter å ha lastet av all bagasje hjemme, tar jeg med meg minstejenta på tur til stranda, mens far og storebror driver med Lego. I det vi kommer ned i bakgården legger vi merke til at Trek-sykkelen som ble kjøpt brukt for to måneder siden, mangler noe... Lenge tenker jeg, hva kan det være... Jo, mobilholderen! Den er borte! Samtidig sjekker jeg også andre ting, og oppdager at flere småtterier har forsvunnet fra så å si alle sykler. Sykt irriterende, men det legger ikke demper på sommerstemningen.

21.7.2021: Jeg kontakter Leieboerforeningen enda en gang: «Nå på lørdag skjedde enda et tyveri, denne gangen av en mobilveske som var festet til en parkert sykkel som var låst med kjetting. Dessverre skjedde det i en periode hvor den bevegelsesaktiverte sykkelalarmen ikke lenger virket og vi ventet på å få installert en ny, dermed benyttet tyven dessverre seg av anledningen til å stjele veska fra sykkelen. Vi har enda en gang vært i kontakt med Boligbygg for å melde fra om dette, men denne gangen virker det som at de enten har sluttet helt å bry seg, eller er direkte lei av disse klagenene. Nå fikk vi nemlig standard svar om at tyverier må anmeldes til politiet (som jo oftest henlegger sakene), i tillegg til argumenter som at mange har adgang til gården som ligger midt i byen osv. Det jeg stusser over, er at før vi flyttet hit, har vi i 6 år bodd et annet sted også midt i byen, kun en km lenger opp mot Hegdehaugsveien, og der var gården åpen på dagtid, og der var det ikke i nærheten av like mange tyverier på de 6 årene som vi har opplevd her på under ett år. I den gamle blokk opplevde vi kun en gang at en nabo tok feilaktig imot en pakke på døren og beholdt denne... Mens her har det vært tyveri av en HeltHjem-pakke lagt ut på dørmatta på kvelden i tillegg til at sykkellåser klippes og sykler stjeles, og nå har tyven også begynt å stjele utstyr fra syklene samt klippe av deler av håndtak på barnevogner, løsne på skruer på sykler og annet hærverk. Jeg har et håp om at dere kan hjelpe oss. Hvis ikke det skjer noe snart vurderer jeg/vi å ta kontakt med en annen aktør som også har adgang til bakgården og foreslå at de installerer et overvåkningskamera og henger opp et skilt om at området er døgnovervåket.»

25.8.2021: «Pakken din er levert på dørmatta. Hilsen Helthjem.» Oj, pakken min er her! Klokken er 7 om morgenen når jeg åpner døra for å hente pakken. Pakken... Hvilken pakke? Febrilsk leter jeg rundt etter pakken som skal ha blitt lagt der. Tar en tur rundt i oppgangen, samt nede ved postkassene - pakken er søkk vekk. Jeg tar kontakt med Helthjem sin kundeservice. Joda, pakken ble levert i natt, får jeg beskjed om. Men den ligger jo ikke her? Mest sannsynlig har den blitt stjålet fra dørmatta, da, lyder svaret fra kundeservice. Og hva gjør jeg med dette? Helthjem sendte inn en henvendelse til nettbutikken, slik at de kunne følge opp saken. I mellomtiden fikk jeg beskjed om å vente... Vel, irriterende nok, men dagen må fortsette. Her skal barn leveres i skole og barnehage og jeg skal på jobb. Jeg og barna går ned til kassesykkelen, og i det jeg spenner dem fast med sikkerhetssele legger jeg merke til en liten detalj. Det er noe som mangler under setet! Det nye regntrekket - det er borte! Jeg tok en runde rundt for å se om det kan ligge noen andre steder, selv om det er svært usannsynlig at vinden har tatt tak i den og slengt den ut i løpet av natten. Regntrekket er borte vekk... Vi sykler videre, og jeg begynner nå virkelig å stusse på hva som egentlig foregår her i bakgården. Samtidig sender jeg en ny mail til Leieboerforeningen: «Det har blitt så ille nå at mannen min foreslo at dersom dette fortsetter, blir vi nødt til å flytte. Vi er rett og slett lei av å ikke kunne ha sykler stående i fred, ikke kunne motta eller sende pakker trygt med Helthjem og at ting stadig forsvinner. Selv om vi er storfornøyd med både leiligheten og området.»

5.10.2021: Jeg gjør meg klar til senvakt, og låser opp alarmlåsen på kassesykkelen slik at mannen min kan bruke den til å hente barna i ettermiddag. Når han har hentet dem, parkerer han som vanlig og bruker kun reservelåsen for å låse sykkelen - alarmlåsen tar han med opp i leiligheten. Når jeg kommer hjem om kvelden er jeg ganske sliten, og i det jeg kommer opp i leiligheten ser jeg at han gjør seg klar til å gå og trene. Kan du sette på alarmlåsen når du går ned, sier jeg, og husk å trykke på knappen. Ja da, det kan jeg gjøre, svarer han, tar med seg låsen og går. Batteriet står i fremdeles...

6.10.2021: Gratulerer med dagen, jenta mi! Endelig 5 år, førskolejente, det er stas å være en av de eldste i barnehagen. Finklærne kommer på og håret settes opp i en fin hestehale. Klar for dagen, og en aldri så liten bursdagsfeiring i barnehagen. Vi tar med sykkelhjelm og går ned trappa... Men hva i alle dager? Hvor er kassesykkelen? Jeg ringer mannen min... «Hvor parkerte du?» «Der vi pleier å parkere», svarer han... «Men sykkelen er borte! Satte du på alarmen? Trykket du på knappen?» «Jada, alarmlåsen var på, men, knappen... Hvilken knapp?» Ååååh, han aktiverte ikke alarmen! Jeg blir fortvilet og datteren min skjønner ikke helt hva som foregår men hun spør jo etter «den store sykkelen» som hun var så glad i å kjøre til

barnehagen... Også på hennes bursdag! Noe så brutalt, tenker jeg... Selv om jeg er fullt klar over at tyvene ikke aner når folk har bursdag.

Vi blir nødt til å bruke reserveløsningen den dagen, en liten elsykkel med sykkelvogn som begynner å bli litt trang, og når jeg kommer hjem etter å ha levert i barnehagen ser jeg den avklijpte reservelåsen utenfor porten... Da knekker jeg fullstendig sammen. Nå har det virkelig blitt så mye at det går på psyken løs! Også den sykkel jeg var mest glad i og mest redd for, og som jeg alltid passet på å låse med alarmlås - den ene natta alarmen ikke var aktivert, forsvant den! Det betyr vel bare en ting - at tyvene hadde sett seg ut denne sykkel og overvåket den, sjekket om alarmen var på, og slo til den ene kvelden den ikke var aktivert. Det var filmen Troll jeg spilte i den kvelden, og hver gang jeg ble minnet på denne filmen, enten via reklame eller Netflix, husket jeg den ene kvelden med en noe uggende følelse...

21.10.2021: Vi har nå skaffet oss leiesykkel fra Whee. En Benno Remi Demi, som en midlertidig løsning. Samtidig som det ble oppdaget noe mistenkelig i bakgården. Ny e-post sendes til Leieboerforeningen: «I tillegg til at våre sykler forsvinner, dukker det også opp tyvegods på samme sted. Jeg har nylig blitt oppmerksom på en 'ny' sykkel som dukket opp da min forsvant, denne tok jeg bilde av og la ut på Facebook, og kort tid etter meldte eieren seg. Selv om sykkel var omlakkert kjente eier den igjen. Denne var blitt stjålet fra Vålerenga for ca en måned siden, og nå er eier og sykkel gjenforent. Så dette er et omfattende problem, også i en gate på Carl Berner skjer dette (vi var der på tirsdag etter tips fra en på sosiale medier som mente han hadde observert min stjålne sykkel i bakgården der, men sykkel viste seg å ikke være min). Der kom vi i kontakt med en vaktmester som fortalte om at dette med stjålne sykler også er et problem der. Tydeligvis er dette mer omfattende enn vi først trodde, da tyver forflytter seg fra plass til plass og lagrer tyvegods. Vi gjør det vi kan gjøre selv, blant annet med å bruke sosiale medier, så gjelder det å se om politiet tar tak i dette, men regner med at vi må nesten ta tyven på fersken hvis det skal være mulig.»

3.11.2021: «Sykkelen din er funnet på Tøyen», lyder mailen fra Bikemember. En tilfeldig forbi passerende hadde fått øye på en kassesykkel og fattet mistanke om at denne kunne være stjålet. Etter å ha scannet oblatet fra Bikemember var han ikke lenger i tvil, sykkel var meldt stjålet. Jeg dro til lokasjonen og fant min kassesykkel. I elendig stand... Den hadde vært borte en knapp måned, men rullet å bli strippet for alt som var inne i vogn, inkludert seter, hjelmer og enda et regntrekk som ble kjøpt nytt etter at det gamle forsvant, og batteriet var borte. Jeg tok med meg sykkel, og selv om det var rimelig tungt å sykle uten batteri klarte jeg å frakte den de knappe 4 kilometerne hjem. Der fant jeg

fram en svær kjettinglås og sikret sykkel. Enda en liten seier over tyven, som tydeligvis stjeler fra feil person!

20.5.2022: Nei nå har fothvilerne til Whee-sykkelen forsvunnet igjen, så føttene til barna henger og slenger! Enda en gang må jeg på service og få påmontert nye... Irriterende å bruke tid på det...

23.6.2022: Kassesykkelen er nå pusset opp, batteriet kjøpt inn brukt - det var ikke lett å få tak i, men vi klarte det, og jeg har selv satt på kontaktfolie rundt hele kassa, laget nye seter av en gammel, henslengt dør funnet i bakgården (med god hjelp fra mannen som kan bruke en sag), og monterte ett sete på sykkel. Vi fikk igjen litt penger på forsikringen og kunne kjøpe inn enda et nytt regntrekk og diverse småtinger for å få sykkel i kjørbar stand igjen. Og nå ble minstejenta levert i barnehagen med denne - samtidig som storebror, som også satt på, kom seg videre til sommerskolen. På tilbakeveien ble leiesykkelen brukt, da jeg skulle hente ett og ett barn om gangen. Gutten satt fint på den og kom seg hjem, så var det jenta sin tur. Hun er jo generelt mye mer rastløs og urolig, satt ikke stille, og vi syklet ikke lenger enn hundre meter fra barnehagen før hun satte i et hjerteskjærende hyl. Samtidig merket jeg motstand i bakhjulet og stoppet brått. Det viste seg at barnet hadde fått foten inn i hjulet, hun blødde og hadde veldig vondt. Men sykkel var jo utstyrt med beskyttelse for å hindre slike ulykker. Til min store forskrekkelse var beskyttelsesutstyret borte - det hadde blitt stjålet i løpet av natten, uten at det ble oppdaget! Da kjente jeg at det kokte over og jeg aner ikke hva jeg hadde gjort om jeg hadde møtt på tyvene der og da... En ting er utstyr og småtinger som forsvinner, en annen ting er når barn faktisk blir skadet av dette. Igjen tok jeg kontakt med både Boligbygg og Leieboerforeningen. Nå var jeg rimelig lei av hele greia. I ren frustrasjon satte jeg opp en lapp ved sykkelparkeringa hvor jeg forklarte at et barn ble skadet, og truet tyven med store konsekvenser dersom våre sykler røres igjen.

15.08.2022: Jeg gjør meg klar til å gå på kurs, henter batteriet og går ned til sykkel. Det som møter meg der, er ikke et pent syn. Stanga til sykkelvogn, altså den man bruker for å feste vogn til sykkel, er demontert og ligger slengt mellom to av våre sykler. Stanga har blitt brukt til å slå i stykker batterifestet til Whee sin Remidemi, enda batteriet ikke var i og det var tydeligvis ikke et forsøk på å stjele dette. Så denne sykkel kunne ikke jeg bruke, og måtte få den på service. Ved siden av stod vår Trek-sykkel som ble kjøpt brukt i fjor, og siden jeg allerede var sent ute så bestemte jeg meg for å heller ta den. I det jeg triller den ut fra stativet, faller bakhjulet av... Og da ser jeg at akslingen er borte, i tillegg til andre deler som er stjålet. Jeg skjønner at Trek-sykkelen kan jeg heller ikke bruke i dag, og låser både den og bakhjulet

fast i stativet med kjettinglås før jeg går og sjekker kassesykkelen. Den fikk gjennomgå minst. Likevel ser jeg at mobilholderen, som jeg fikk tak i etter at den gamle ble stjålet, var rasket ut og festet var igjen. Uten festet er mobilholderen umulig å montere fast, så jeg begynte å lure på hensikten med dette tyveriet og hæverket. Var det for å skremme meg? Var det på grunn av den trusselen på den lappen? Eller fordi jeg er et «vanskelig» offer som ikke gir seg? Etter samtale med Boligbygg den dagen ble vi lovet utbedring av sikkerheten, og kort tid senere ble dørene i hovedporten byttet ut. Men, hendelsene så ikke ut til å stoppe av den grunn...

2.9.2022: E-post mottatt, hvor Boligbygg beklager hendelsen og prøver å imøtekomme mine forslag til økt sikkerhet. Videre står det: «Videoovervåking i en kommunal gård reiser mange juridiske spørsmål og listen kommuneadvokaten har lagt ved tidligere henvendelser om videoovervåking har ligget svært høyt. Nytt av videoopptak ville også være svært begrenset i forhold til identifisering av gjerningspersoner. Det spørres videre om de som faktisk står bak det meningsløse hæverket ville brydd seg som om de ble filmet.» Virkelig? Hvorfor er det verre å overvåke kommunale bygårder enn andre bygårder? Bare i nærområdet mitt har jeg telt hele 5 videoovervåkede bakgårder - med døgkontinuerlig overvåking! Tvil på at noe sånt skjer der, uten at jeg vet, og om de bryr seg om de blir filmet? Ja, det er jo derfor dummy-kameraer fortsatt er i salg! Fordi de funker til å skremme bort tyver! Det ble også nevnt i mailen at det vurderes å sette opp et låsbart sykkelkur. Men da lurer jeg faktisk på hvor mange nye hendelser som må til før dette faktisk skjer. På dette tidspunktet føler jeg meg oversett, hverken sett eller hørt, og tråkket på - og at jeg

må bare pent tåle å bli utsatt for uønskede hendelser fordi det liksom ikke er juridisk riktig å overvåke bygårder (selv om andre bygårder i området overvåkes hele tiden)... Forstå det den som kan, dette er, etter min mening, dobbeltmoral.

18.09.2022: Klokken har såvidt passert 22, søndag den 18. september, da min mann roper på meg fra soverommet. «Hørte du lyden?», spør han. «Hvilken lyd?» «Den lyden, av at noen er borti alarmlåsen». Jeg tenker kanskje noen kom hjem og uheldigvis dunket borti låsen på kassesykkelen, men magesfølelsen min forteller

noe annet. Jeg bestemmer meg for å gå ned og sjekke, mest sannsynlig er det bare falsk alarm. I det jeg går ned, ser jeg en ung gutt mekke på en sykkel. Så rart, tenker jeg, å holde på med dette så sent på en søndag kveld. Da jeg går nærmere, ser jeg at det faktisk er Trek-sykkelen vår som er løsnet fra sykkelstativet og at personen forsøker å montere på plass bakhjulet. Da konfronterer jeg ham med å si at dette er min sykkel, og spør hva han holder på med. Gutten forstår ikke norsk, og svarer på engelsk. «Han der oppe sa at denne sykkel her var ulåst, så jeg kunne bare ta den.» Jeg poengterer da at denne var låst med kjettinglås så at den stod ulåst stemte ikke. «Nei, låsen var åpen, bare se.» Jeg går nærmere og ser at kjettingen ligger ved siden av stativet. Det var mørkt så jeg kunne ikke se nærmere, men i ettertid så jeg jo at låsen var blitt klippet på forhånd. Jeg spør videre. «Er du sikker på at det var nettopp denne sykkel han ba deg om å ta? Som sagt, jeg eier den og den var ikke forlatt.» «Ja, han sa spesifikt denne her, med Bosch motor». Jeg kjente at nå kokte det over for meg. Jeg prøvde å få en mer nøyaktig beskrivelse av personen som klippet låsen i forkant, men fikk bare vage svar. Gutten unnskyldte seg og hjalp meg å sette sykkel på plass, jeg hentet en ny lås og sikret den. Etter hvert kjøpte jeg også enda en alarmlås.

Neste dag kontaktet jeg politiet og gav beskrivelse av gjerningsmannen samt de opplysningene jeg hadde om vedkommende som la til rette for tyveriet, som heldigvis ble stoppet i det jeg fulgte magesfølelsen og gikk ned. Saken henlagt. Jeg fortalte dette til Boligbygg, og de ville ha mer nøyaktig opplysning om bostedet til han som klippet låsen, men vi visste jo ikke nøyaktig hvilken leilighet han bor i. Vi prøvde å finne det ut, spørre naboer - men til ingen nytte. Mest

sannsynlig gav gutten villedende opplysninger for å beskytte sin kamerat. Plutselig en kveld ser jeg gutten igjen utenfor matbutikken. Jeg ringer min mann, som kommer med en gang. Sammen prøver vi å få tak i flere opplysninger, men får like vage svar. Gutten later som at han ikke husker, og gir heller ikke noen navn på personen. Selv om vi begge stod der og spurte ham ut, nektet han å utlevere opplysninger.

21.09.2022: Jeg er akkurat ferdig på jobben min, og skal til å sykle hjem da jeg stopper opp ved Røakrysset i påvente av grønt lys. Jeg er som vanlig oppmerksom på andre medtrafikanter, og får øye på en syklist som kommer bak meg og stiller seg opp ved siden av meg. Brått legger jeg merke til at dette er den samme gutten som forsøkte å stjele Trek-sykkelen, og i det han får øye på meg, blir han helt forskrekket, tar fart og sykler så fort han klarer over krysset, på rødt lys, til han er utenfor min rekkevidde. Dette møtet var helt tilfeldig, men jeg tror skjebnen ville det slik at han skulle vite at jeg ser ham, og følger med. Han har aldri vist seg i nærheten av hjemmet vårt siden.

9.11.2022: Da var en ny Whee-sykel på plass, og vi har bestemt oss for å selge kassesykkelen. Vi ønsker ikke lenger å eie noen ting her i bakgården, den økonomiske og psykiske belastningen blir for stor. Derfor er det bedre å leie syklene vi disponerer, slik at service er inkludert og vi får hjelp raskt ved nye uønskede hendelser. Trek-sykkelen er ikke lenger kjørbar som følge av tyveriet av deler i august, så denne måtte vi sette på et lager i påvente av å få tak i deler og få den i stand. Men motivasjonen for dette mangler, for vi føler at uansett hva vi gjør så blir innsatsen forgjeves, da det stadig er nye hendelser som fører til nye skader som må utbedres. Da er det nesten tryggere å ha sykkelen på et lager enn så lenge.

30.05.2023: Jeg går ned i bakgården, og legger merke til at en av leiesyklene er punktert foran. Så rart, tenker jeg, jeg merket ikke noen punktering da jeg brukte sykkelen i går. Jeg sjekker nærmere, og ser at kjettingen har blitt kuttet over, og fronthjulet må ha punktert i forsøket på å kutte over rammelåsen. Denne fikk ikke tyven opp, slik at vedkommende gav opp hele prosjektet. Igjen måtte sykkelen på service - samtidig som jeg også gikk til anskaffelse av en bedre lås. Vi fikk også tilgang til en felles, låst bod i kjelleren, hvor el-sparesykkelen og barnesykkelen ble trygt plassert. Men el-syklene blir for tunge å bære opp og ned trapper hver dag.

20.06.2023: Da var kassesykkelen solgt. Langt under prisen vi kjøpte den for. Når kjøperen kom for å hente, oppdaget vi nemlig at tannjulet var blitt ødelagt. Det er ikke så lenge siden sykkelen var brukt, så skaden må ha oppstått nylig - og det så ikke ut til at dette var et uhell som skjedde tilfeldig. En slik skade skyldes at noe, eller noen, har dunket borti sykkelen med relativt stor kraft - og det er bare våre leiesykler som stod parkert på begge sider av denne, og ingen av oss husker å ha kræsjet ved parkering. Nå kokte det over for meg igjen, for siste gang - ettersom vi måtte gå to tusen kroner ned i pris på grunn av denne skaden. Men nå var det nok. Nå var siste av våre privateide sykler borte - og vi kunne puste lettet ut. Enn så lenge.

Vi vet aldri når neste hendelse inntreffer. Hva som skjer, og hvor stor skaden blir. Om skadene blir kun materielle, eller om det går ut over liv og helse. Vi vet aldri, og så lenge planene med økt sikkerhet drøyer, vi får ikke videoovervåking eller låsbar sykkelskur, lever vi i konstant frykt for hva som blir det neste. Det har ikke skjedd noen verdens ting for å forbedre

sikkerheten siden dørene ble byttet ut i fjor. Ingen sykkelskur, ingen videoovervåking, fremdeles. Ofte opplever jeg å våkne midt på natta og lytte - skjer det noe der nede? Ofte opplever jeg å gå ned med en klump i halsen - er alle syklene våre fortsatt der? Er de i like god stand som sist jeg sjekket? Har deler eller utstyr blitt borte? Denne angsten går på livskvaliteten løs. Her er det tydeligvis ikke enkelthendelser det er snakk om - men systematisk planlagte tyverier og forsøk. Inngangsdørene ble byttet ut, men det nytter jo ikke om en sentral gjerningsperson har egen nøkkel. Ja det hjalp å selge den sykkelen jeg var mest glad i, kassesykkelen, for å slippe å bli engstelig for den. Og det hjalp å sperre adressen mot dørmattelevering av pakker sendt med Helthjem, slik at alt må hentes på butikken. Men angsten er ikke helt borte. Bare tanken på at noen bevisst går etter våre eiendeler, er ekkel - og spesielt etter det meningsløse hæverket i august i fjor. Det eneste som nytter, er tiltak for økt sikkerhet, ikke en eller annen gang i fremtiden - men NÅ. Hvor mange skader må til før vi blir tatt på alvor? Når selv etter at en 5 åring ble skadet, ble det ikke gjort noe. Heller ikke etter hæverket eller da jeg tok tyven på fersken. Politiet gjør ikke noe, ingen gjør noe, og fordi det liksom ikke er lov å overvåke kommunale bygårder, må vi finne oss i å bli utsatt for tyveriforsøk og stadige skader på eiendeler? Vi har bodd her i bare 3 år, og ber innstendig om å bli sett og hørt, vi selv kan ikke sette en stopper for dette - men dere kan.

Hilsen

Kommunal beboer
Oslo Vest

Dette bildet står på et utegalleri med en rekke andre bidrag på Grønlandsleiret fram til våren 2024. Det er Oslo Museum som har tatt initiativet og det er en som driver med silketrykk som spurte meg om jeg ville lage noe med boligpolitisk innhold. Jeg har fra før av laget flere plakater til 1. mai tog der temaet har vært boligkamp. Jeg er kritisk til at markedet i stor grad styrer husleien i kommunale gårder. Det har gjort meg avhengig av bostøtte.

Jeg hadde bodd i leiligheten i 3 år da husleireguleringen tok slutt. Det føltes som et avtalebrudd. Jeg hadde fått erstatningsleilighet fordi kommunen hadde kjøpt gården jeg bodde i før, den skulle pusses opp og selges.

Noen ganger får jeg en vond følelse som sier meg at "her har du egentlig ikke råd til å bo". Andre ganger har jeg vonde drømmer som jeg tror handler om at jeg har blitt grunnleggende utrygg på hva politikerne kan finne på neste gang, som går ut over oss som leier bolig.

Hilsen Astrid Helene

Med gårdsstyret på tur til:

SVERIGE

Gårdsstyret i Sandakerveien 61 i Bydel Sagene ble, med hjelp av Lokallag for kommunale leieboere (LKL) startet 26. januar 2023. Det ble kalt inn til beboermøte, styre ble valgt og vedtekter godkjent. Ganske umiddelbart etter beboermøtet søkte styret om frivilligmidler fra Bydel Sagene og vi fikk til vår store glede 20.000 kroner tildelt som skulle brukes på aktiviteter for beboerne.

Vi snakket med beboerne og sjekket hva de kunne tenke seg å gjøre, og de aller fleste ønsket seg en dagstur til Charlottenberg i Sverige. Styret snakket med leder for dagaktiviteter i Sandakerveien 61 og Sagene Seniorsenter om de var interessert i å samarbeide for å få til en tur, både når det gjaldt midler og frivillige som kunne tenke seg å være med å hjelpe til under turen. Dette var de positive til, så da satte vi i gang med bestilling av buss og organisering av middag for beboerne på vei hjem fra Sverige. Turen ble planlagt til 20. september og folk gledet seg stort!

20. september klokken 11 ble vi hentet med buss i Sandakerveien og dro av gårde med masse blide, positive beboere fra Sandakerveien og Sagene Seniorsenter samt 5 frivillige.

Vi ankom Charlottenberg og tilbragte noen timer på

kjøpesenter der før vi startet på returen. På Sanngrund hadde vi bestilt middag til alle og ble tatt så vel imot der med nydelig dekkede bord, fantastisk mat og kjempekoselig personale. Vi kjørte deretter hjem og var hjemme rundt klokken 19.

Alle var kjempefornøyd med turen og har snakket mye om den i ettertid, så nå ønsker vi å prøve å få til en årlig tur.

Gårdsstyret har erfart at et godt samarbeid med andre instanser er gull verdt. Vi samarbeide med leder for dagaktiviteter i Sandakerveien 61 og Sagene Seniorsenter, som sagt, men har også et veldig godt samarbeid med Bydel Sagene og vi har månedlige møter med BoligBygg hvor vi tar opp saker vi er opptatt av og har spørsmål om.

Vi vil anbefale beboere i andre kommunale gårder å starte gårdskomite eller gårdsstyre da vi ser at vi ved å organisere oss blir tatt på alvor og beboerne blir lyttet til. Lokallag for kommunale leieboere (LKL) var svært behjelpelige med oppstart og veiledning både når gårdsstyret ble startet, men også i løpet av året som har gått med svar på spørsmål som har dukket opp underveis.

Stor takk til LKL!

Viktige begreper

Fortsatt fra side 2

Gårdstyre / gårdskomite / beboerråd

Beboere i kommunale boliger kan organisere seg gjennom et gårdstyre eller en gårdskomite. Et gårdstyre er et demokratisk valgt styre, mens en gårdskomite har en mer åpen struktur. Gårdstyre og gårdskomiteer har ingen formell makt, slik for eksempel styret i et borettslag har, men det er likevel et godt organ for beboere som ønsker å organisere seg. LKL samarbeider med flere gårdstyre i Oslo, og du kan ta kontakt med oss dersom du ønsker hjelp til å opprette et slikt styre. Noen beboere kaller gårdstyre for beboerråd.

Boligsosial strategi / Alle trenger et trygt hjem

Regjeringen v/ Kommunal- og distriktsdepartementet har laget en nasjonal boligsosial strategi som kalles Alle trenger et trygt hjem. Strategi-perioden er for 2021–2024, og strategien avløser den forrige boligsosiale strategien, som het Bolig for velferd. I strategien finnes det flere målsetninger, blant annet at leie skal være et trygt alternativ, og at leieboere skal få medvirke mer.

Leieavtale

Leieavtalen er avtalen mellom utleier og leieboer. Denne avtalen sammen med husleieloven er det som bestemmer utleiers og leieboers plikter og rettigheter i leieforholdet. Hvis avtalen er skriftlig, kalles det skriftlig dokumentert leiekontrakt.

Tidsbestemt og tidsubestemt leieavtale

En leieavtale kan enten være tidsbestemt eller tidsubestemt. Tidsbestemte leieavtaler har en sluttdato. I kommunale boliger er sluttdatoen som oftest tre eller fem år etter at avtalen ble inngått. En tidsubestemt leieavtale har ingen sluttdato. Tidligere hadde leieboerne i kommunale boliger tidsubestemte leiekontrakter, også kalt evighetskontrakter. Da kunne leieboerne bo i leiligheten så lenge de ville. Noen leieboere i kommunale boliger har fremdeles gamle tidsubestemte leiekontrakter, men det er færre og færre igjen. Leieboerforeningen mener at leieboere i kommunale og private leieboliger bør få tidsubestemte leiekontrakter, slik at de selv kan velge hvor lenge de ønsker å bo et sted.

Bindingstid

Bindingstid er en periode i leieavtalen der avtalen ikke kan sies opp.

Husleietvistutvalget / HTU

HTU er en nemnd der leieboer og utleier kan møtes for å få en objektiv vurdering av en konflikt. Det kan for eksempel være en konflikt om vedlikehold, om gjengs leie, om oppsigelse eller skader som har oppstått i boligen. HTU er et lavterskel-tilbud. For leieboere koster det 248 kroner å få saken sin behandlet i HTU. HTU kan invitere partene til mekling, for å få til et forlik, eller de kan ta en avgjørelse med virkning som dom hvis partene ikke vil mekle, eller ikke lykkes med mekling. Ved utkastelser er det namsmyndighetene, som er en del av politiet, som er riktig instans.

beboerkonferansen 2023

Program

Kl 15.00

- Dørene åpner med lett servering

Kl. 15.30

- Velkommen
- Vi viser kortfilmen «*Ungdom i kommunale boliger – åtte tips fra ungdommene selv*», av Bovel, OsloMet, Redd Barna og Stiftelsen Dam.
- Anne Rita Anddal fra Leieboerforeningen forteller om leieboermedvirkning. *Hva innebærer leieboermedvirkning i praksis?*

Kl. 16.15

- Pause

Kl. 16.30

- Petter Nyquist forteller om serien «*Petter – der ingen vil bo*», og viser klipp fra serien
- Sofosamtale Petter Nyquist, Christian René Wold, beboere fra Torshov og Leieboerforeningens Cathrine Skårn

Kl. 17.30

- Pause

Kl. 17.45

- Sofosamtale om kommunale gårdstyrer og gårdskomiteer med Leieboerforeningens Albert Andersen Øydvin og beboere med erfaring fra gårdstyrer og gårdskomiteer
- Leieboerforeningens Mari Løken forteller om den nye forskriften om tildeling av kommunal bolig i Oslo. Hva har den nye forskriften å si for ditt boforhold?
- Vi avslutter med å vise kortfilmen «*Det finnes ingen naboer her lenger*» med Hannah Asefaw og regissør Signe Rosenlund-Hauglid

Kl. 19.00

- Middag og kake

Kl. 20.00

- Vi avslutter kvelden

Kommunal leieboer – bli medlem i LkL!

Som medlem i LkL får du juridisk og sosialfaglig rådgivning i saker som er knytta til leieforholdet ditt.

Medlemskap koster 250 kr. i året å være medlem, og medlemsavgiften kan du velge å dele i to hvis du vil.

Gå inn på www.lbf.no/lkl, send oss en epost på lkl@lbf.no, eller ring 24149100 hvis du trenger hjelp til å melde deg inn.

